

Македонско актуарско здружение „Актуар“

КОДЕКС НА ОДНЕСУВАЊЕ

Скопје, март 2015 година

Врз основа на член 23 од Законот за здруженија и фондации (Службен весник на Република Македонија бр. 52/2010 и бр. 135/2011) и врз основа на член 22 од Статутот на Македонското Актуарско Здружение Актуар, Собранието на Македонското Актуарско Здружение Актуар на редовната седници одржана на 24.03.2015 година донесе:

КОДЕКС НА ПРОФЕСИОНАЛНО ОДНЕСУВАЊЕ НА МАКЕДОНСКО АКТУАРСКО ЗДРУЖЕНИЕ „АКТУАР“

1. Вовед

(1) Во Кодексот на професионално однесување на членовите на македонското актуарско здружение „Актуар“ (во натамошниот текст: Кодекс) одделни поими го имаат следното значење:

МАЗ „Актуар“	скратен назив за македонско актуарско здружение „Актуар“;
Член	редовен, придружен или почесен член на МАЗ „Актуар“;
Актуар	редовен член на МАЗ „Актуар“;
Овластен актуар	лице кое има дозвола за работа како овластен актуар од страна на Агенцијата за супервизија на осигурување, односно Министерството за финансии;
Клиент	физичко или правно лице кое побарало актуарски совет од Член или од компанија за која работи Членот;
Работодавач	компанија во која Членот е сопственик, партнер, директор, вработен, односно професионално ангажиран;
Актуарски совет	Професионални резултати и мислења кои Актуарот ги дал во писмена форма, вклучително и сите додатни објаснувања и коментари кои се дадени дополнително во разговор.

2. ОПШТИ ОДРЕДБИ

(1) Со овој Кодекс се пропишуваат основните начела на кои треба да се придржуваат членовите на МАЗ „Актуар“ со цел изградба на систем на однесување со кој би се подигнал нивниот личен и стручен углед.

(2) Членовите се должни да се запознаат со одредбите и правилата на Кодексот и да се однесуваат согласно истите. Со прифаќањето на овој Кодекс, членовите се обврзуваат доследно да ги почитуваат пропишаните етички и професионални начела.

(3) Секој член мора да биде подготвен да го оправда секое однесување кое отстапува од овој Кодекс, и да објасни зошто одредена активност или пропуст бил соодветен и оправдан во дадената ситуација.

(4) Актуарот врши актуарска работа исклучиво согласно јавниот интерес. Во таа смисла, МАЗ „Актуар“ е одговорно да промовира заштита и унапредување на активности од јавен интерес, а секој член треба да се однесува на начин да ја исполни својата професионална одговорност спрема јавниот интерес.

(5) Одредбите од Кодексот кои се однесуваат на Актуарите, на соодветен начин се применуваат и на останатите членови на МАЗ „Актуар“ и на овластените актуари.

3. ПРИНЦИПИ НА ПРОФЕСИОНАЛНО ОДНЕСУВАЊЕ И НИВНА ПРИМЕНА

(1) Кодексот не може да ги содржи сите норми на однесување. Во ситуации кои не се регулирани со овој Кодекс, членот треба да се однесува совесно и во склад со највисоки норми на однесување и да се придржува согласно другите акти на МАЗ „Актуар“.

3.1. Интегритет

(2) Членовите треба да делуваат чесно и со највисоко ниво на интегритет.

(3) Актуарот треба да делува на начин на кој би се одржала репутацијата на актуарската професија, и не смее да дава информации за кои знае или би требало да знае дека се погрешни или погрешно наведувачки.

3.1.1. Позитивна изградба на својата личност

(4) Актуарот ќе настојува трајно да усвојува нови стручни и етички познавања.

(5) Актуарот нема да дозволи предрасудите да го спречат објективно да ги согледа фактите и да заземе став.

(6) Актуарот треба да ги извршува професионалните услуги пристојно, чесно, стручно и внимателно со посебна почит кон Клиентите и Работодавачот и со доверба да ги прифаќа нивните информации.

3.1.2. Колегијално и услужливо однесување

(7) Актуарите треба да промовираат меѓусебно почитување и уважување.

(8) Актуарот мора професионалната работа да ја извршува услужливо и да соработува со останатите со кои работи почитувајќи исти стандарди на однесување, без разлика дали соработува со Актуари од сопствена или друга компанија, и без оглед на тоа дали соработниците се Актуари или се занимаваат со друга професија.

(9) Актуарот го известува МАЗ „Актуар“ доколку:

- најмалку 10% од своето работно време работи за Клиент или Работодавач во странство;

- се зачлени во актуарско здружение во странство.

3.1.3. Одговорно однесување и заштита на интересот на Клиентот и Работодавачот

(10) Професионалната обврска на Актуарот е лична.

(11) Актуарот спрема Клиентот и Работодавачот мора да се однесува професионално и одговорно. Посебно, Актуарот не смее да објавува податоци на Клиентот или Работодавачот кои се сметаат за деловна тајна без дозвола на Клиентот односно Работодавачот, освен во случаи кога тоа го бара државно или правосудно тело во согласност со Закон или за цели на дисциплинска постапка дефинирана со Правилникот за дисциплинска постапка на МАЗ „Актуар“ а во согласност со Закон.

(12) Актуарот сите податоци и информации кои ги добива од Клиентот или Работодавачот ќе ги смета за професионална, деловна и службена тајна, освен ако податоците не се јавно достапни.

(13) Членови на Управен одбор и директори имаат право да се повикаат на дадениот Актуарски совет во предмети за кои Актуарскиот совет е релевантен. Актуарот има професионална одговорност во таквите предмети само доколку е известен и се согласил со предметот и со рокот во кој се очекува неговиот совет.

(14) Кога од Актуарот се бара да преземе работи кои пред него ги извршувал друг Актуар, тој треба да разгледа дали е потребно да се посветува со својот претходник пред да ја прифати понудата, со што би се уверил дека не постои некаква професионална причина која би го спречувала да ја преземе одговорноста.

(15) Доколку ги преземе тие работи, неопходно е паралелно со спроведување на своето истражување да ги испита и резултатите од работата на својот претходник.

(16) Актуарот треба да преземе соодветна активност (мерки) доколку стане свесен дека постои можност, било да е тоа од негова страна или од страна на друг актуар, за повреда на одредбите на Кодексот или други акти кои се однесуваат на актуарската работа. Најпрво треба да се настојува проблемот да се реши меѓу самите актуари, а во случај на неуспех треба писмено да го информираат Извршниот орган на МАЗ „Актуар“.

3.2. Стручност и внимание

(17) Членовите треба да ги извршуваат професионалните обврски стручно и со внимание.

3.2.2. Одговорно однесување и заштита на интересот на структурата

(18) Актуарот треба да извршува професионални услуги, само ако:

- Актуарот е компетентен и соодветно искусен за односната работа, или
- Актуарот делува по совет на индивидуалец кој го има потребното ниво на релевантно искуство и способност, и Клиентот е свесен за ситуацијата, или
- Актуарот делува под директна супервизија на друг Актуар кој ја превзема професионалната одговорност за работата.

(19) Актуарот мора да ги земе предвид импликациите од дадениот Актуарски совет на Клиентот или Работодавачот во однос на трети лица.

(20) Ако во Актуарскиот совет не се наведени импликациите кои се однесуваат на трети лица, тој факт мора да биде истакнат.

3.2.3. Делување за подигнување на угледот на струката и изработка на производ со висок квалитет

(21) Доколку Актуарот не може да ја заврши работата која ја смета за неопходна на посакуваниот начин (заради недостаток на податоци, недостаток на пари, време или слично) треба или да ја откаже работата или да ги наведе ограничувањата под кои Актуарскиот совет е даден.

(22) Доколку Актуарот работи на поле во кое нема професионални упатства или на подрачје на кое воопшто не постои актуарско знаење и искуство, Актуарот мора да носи одлуки на начин на кој ќе ја одржи репутацијата на професијата.

4. ПОЧИТУВАЊЕ НА РЕГУЛАТИВА И ПРОФЕСИОНАЛНИ СТАНДАРДИ

(1) Работата на членовите треба да биде во согласност со сите релевантни правни, регулаторни и професионални стандарди.

(2) Актуарот е одговорен за придржување кон применетите актуарски стандарди во својата работа, т.е., мора да ги земе предвид сите релевантни насоки кои ги издало или прифатило МАЗ „Актуар“, односно насоките кои ги пропишале надлежните тела на Република Македонија, а кои се однесуваат на актуарите или актуарската професија.

(3) Против Член кој ќе ги прекрши принципите од Кодексот, одредбите од Статутот на МАЗ „Актуар“ и/или други релевантни норми на однесување или етички начела, се покренува дисциплинска постапка на начин дефиниран во Правилник за дисциплинска постапка на МАЗ „Актуар“.

(4) Членот против кого е покрената дисциплинска постапка има право на жалба во рамки дефинирани со Правилник за дисциплинска постапка на МАЗ „Актуар“ и мора да ја почитува било која пресуда или одлука по дадената жалба.

5. НЕУТРАЛНОСТ

(1) Членовите не смеат да бидат пристрасни, да имаат конфликт на интерес или да бидат под влијание на друг при донесување на самостојно професионално мислење.

(2) Од Актуарот се очекува да користи најдобро расудување при формирање на свое мислење или совет.

(3) Актуарот не смее да ги извршува услугите кои вклучуваат постоечки или потенцијални судири на интереси, освен ако од тоа актуарската способност да делува чесно не е намалена, и ако, постојниот или потенцијалниот судир на интереси во целост е познат.

(4) На мислењето кое Актуарот го дава за Клиентот не смее да влијаат било чии интереси. Актуарот мора да работи во интерес на професијата, водејќи сметка за професионалните и законските одговорности на Клиентот односно Работодавачот кон трети лица.

(5) Актуарот својата одговорност не може да ја ограничи под изговор дека ги извршил задачите по налог на трето лице, посебно не по налог на Клиентот или Работодавачот.

6. ЕФЕКТИВНА КОМУНИКАЦИЈА

(1) Членовите треба да комуницираат ефективно и во согласност со сите применливи стандарди на известување.

(2) Актуарското мислење во писмена форма, со актуарски препораки за клиентот, треба да содржи доволно информации, релевантни факти и резултати, со што се овозможува Клиентот да расудува за соодветноста на препораките и последиците од нивната примена.

(3) Актуарот треба на соодветен и разбирлив начин да ги објасни импликациите на дадениот Актуарски совет.

(4) Актуарскиот совет во писмена форма мора да ги содржи сите релевантни информации за околностите под кои е даден, опсегот, методологијата и претпоставките кои се користени при изработка на истиот.

(5) Актуарскиот совет кој содржи препорака за Клиентот, мора да содржи:

- име и квалификација на Актуарот;
- во кое својство работи Актуарот;
- да го идентификува Клиентот за кого е наменет советот или анализата;
- назив на Работодавачот.

(6) Актуарот при давање на своите професионални совети мора јасно да даде до знаење дека е одговорен за тоа. Актуарот треба да назначи до која мерка тој или други извори стојат на располагање на Клиентот односно Работодавачот за додатни информации и појаснувања во поглед на опсегот, методите и користените податоци.

(7) Актуарот мора да ја преиспита коректноста на користените податоци или да наведе поради која причина одредени податоци не можат да се користат. Актуарскиот совет мора да содржи објаснување или квалификација доколку Актуарот има резерва во поглед на веродостојноста на податоците.

7. ОДНОСИ СО ЈАВНОСТА

(1) Актуарот треба да избегнува публицитет кој би можел да доведе до неповолни или нечесни професионални предности, кои не можат да бидат поткрепени или доведуваат до заблуда.

8. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

- (1) Овој Кодекс стапува на сила на денот на донесување од страна на Собранието на МАЗ „Актуар“.
- (2) Со донесувањето на овој Кодекс престанува да важи и да се применува Кодекс на однесување донесен од Собранието на МАЗ „Актуар“ на ден 12.02.2004 година.
- (3) Овој Кодекс се објавува на интернет страницата на МАЗ „Актуар“.

24. 03.2015 г.
Скопје

Претседател на Собранието
Билјана Петроска

